

De Europese bever

1. Soortnaam

Nederlandse naam: Europese bever
Wetenschappelijke naam: *Castor fiber*

2. Taxonomie

Klasse: Mammalia (zoogdieren)
Orde: Rodentia (knaagdieren)
Familie: Castoridae (bevers)
Geslacht: *Castor*
Soort: *Castor fiber* Linnaeus, 1758

3. Karakterisering

Met een lengte tot 90 cm, staart niet meegerekend, en een gewicht tot 38 kg is de bever het grootste knaagdier van het noordelijke halfrond. Het is een typische waterbewoner die leeft van de schors van met name wilgen. Met zijn vlijmscherpe tanden kan de bever boompjes vellen, die dan gebruikt worden voor het bouwen van dammen. Middels deze dammen reguleren de dieren de waterhoogte en voorkomen zo dat de burcht onder water loopt. Beverfossielen zijn al bekend uit de oudste landfauna's van ons land, zoals die van het Limburgse Tegelen. De bever was hier een algemene verschijning in het Holoceen, getuige ook historische bronnen. Maar de vondst van beverresten in een Weichselienfauna liet zien dat het dier ook in koudere periodes in ons land kon overleven.

4. Uiterlijk

Afgezien van hun grootte worden bevers gekenmerkt door hun karakteristieke staart. Deze is horizontaal afgeplat, breed en geschubd, en dient als balansorgaan zowel tijdens het zwemmen als op het land. Bij gevaar slaat de bever de staart hard op het water om soortgenoten te waarschuwen. De poten zijn vrij kort en tussen de vingers heeft de bever zwemvliezen. Zijn vacht is rossig bruin, alhoewel alle variëteiten tussen gelig bruin en bruinzwart ook kunnen voorkomen. De kiezen van *Castor* kunnen fossiel samen gevonden worden met die van een andere soort bever, *Trogontherium*. Het simpelste kenmerk om de twee te onderscheiden is het krooncement dat bij *Castor* wel, maar bij *Trogontherium* niet aanwezig is. Met name het opperarmbeen en het dijbeen van bevers zijn zeer karakteristiek door hun afgeplatte vorm met smalle vleugels langs de schacht.

5. Leefwijze

Bevers zijn typische waterbewoners, en ze zijn altijd in de buurt van water te vinden. Ze hebben faam als dammenbouwers, en terecht. Er zijn wel beverdammen gemeld met een lengte van 800 meter. Dit zijn uitzonderingen, maar voor een dam van 150 meter of meer draait een bever zijn hand niet om. Toch zijn niet alle bevers dammenbouwers en leven veel bevers in gegraven hollen langs de waterkant.

Bevers leven in kleine familiegroepen met een ouderpaar en de kinderen van de laatste worpen. Omdat ze geen winterslaap houden, leggen ze een wintervoorraad aan. Deze bestaat uit stammen en takken van kleine bomen die onder water nabij de ingang van de burcht verankerd worden. Behalve schors worden ook bloemen, bladeren, wortels en jonge scheuten van waterplanten gegeten.

6. Geografische verspreiding

Vandaag de dag leeft de Europese bever in het Rhône-dal, het Elbedal, Scandinavië en Noord-Rusland tot in Centraal-Siberië. Dat de bever ooit inheems was in Nederland, blijkt wel uit plaatsnamen als Beverwijk en Castricum (afgeleid van *Castor*). In de Middeleeuwen werden bevers bejaagd, onder andere voor het bevergeil. Dit is een stinkend goedje dat afkomstig is uit twee klieren aan de buik en dat de bever gebruikt om zijn territorium af te bakenen. Aan dit bevergeil werden allerlei geneeskrachtige eigenschappen toegedicht. Daarnaast werd uit de wollaag van de pels vilt gemaakt, dat verwerkt werd in de zogenaamde kastoorthoeden die in de

periode 1750 – 1850 in de mode waren. De laatste wilde bever werd in 1825 geschoten bij de IJssel nabij het plaatsje Zalk. Sinds 1988 is met wisselend succes een aantal herintroductieprojecten uitgevoerd. . In ons land zwemmen dus weer bevers in de Biesbosch en de Gelderse Poort, maar ook in de Limburgse Maas. .

7. Voorkomen in de tijd

Castor fiber verschijnt aan het begin van het Pliocene. Sommige vondsten uit die tijd zijn beschreven onder andere namen, zoals *Castor praefiber* of *C. plicidens*. Tijdens het Pleistoceen worden bevers in de regel geassocieerd met de warmere fauna's, omdat de dieren vooral leven van boomschors en bomen nodig zouden hebben om hun dammen te bouwen. De vondst van beverfossielen in Holt en Haar, net over de Duitse grens bij Losser, laat echter zien dat de dieren ook in koudere perioden konden leven. De overige fauna uit deze zuigput is duidelijk afkomstig uit het Weichselien. Ook uit de recente verspreiding van de bever weten we dat bossen in de omgeving niet echt een noodzaak zijn, als er maar voldoende wilgenstruwelen zijn om de dieren te voeden.

8. Evolutie

Het geslacht *Castor* is al aanwezig in het Laat-Mioceen, maar speelt dan nog een ondergeschikte rol ten opzicht van andere bevergeslachten, zoals *Chalicomys* en *Trogontherium*. Pas in het Pliocene wordt het geslacht *Castor* algemeen, met vondsten uit onder andere Frankrijk en Griekenland. Ook in Amerika is *Castor* vooral gevonden vanaf het Pliocene, eerst met de soort *C. californicus* en in het Pleistoceen met de recente Canadese bever, *C. canadensis*.

9. Vindplaatsen in Nederland

De belangrijkste vindplaats van de Europese bever in Nederland is Tegelen, waar deze soort voorkomt samen met een andere bever, *Trogontherium cuvieri*. De ouderdom van deze vondsten wordt geschat op een kleine twee miljoen jaar. *Trogontherium* is overigens in Tegelen veel talrijker dan *Castor fiber*.

Het mooiste beverfossiel van ons land heeft een merkwaardige vondstgeschiedenis: Een gave schedel werd gevonden bij de aanleg van de E9. Het fossiel was aangevoerd met bouwzand dat was gewonnen in de omgeving van Vianen. Waarschijnlijk stamt deze bever uit het Cromerien. Beverfossielen zijn verder bekend, zowel uit verschillende zuiggaten als uit de Noordzee en van strandvondsten (Katwijk en de Maasvlakte). Over hun ouderdom valt weinig te zeggen. Veelal gaat men ervan uit dat het om Holocene vondsten gaat, maar de vondst uit Holt en Haar laat zien dat een Weichselien ouderdom niet uit te sluiten is.

10. Bronnen / tips om verder te lezen

http://nl.wikipedia.org/wiki/Europese_bever

http://www.biesbosch.nu/natuur/fauna/zoogdieren/resultaat_zoogdieren.php?fauna_id=26